

органу тягне мільйонні витрати держави. Крім того, в період організації діяльності такого нового органу існують проблеми в реалізації функцій даного органу, оскільки, як правило, методичні рекомендації по виконанню функцій формуються після початку роботи цього органу, що ускладнює весь робочий процес.

Список використаних джерел

1. Захарченко С. П. Фінанси: підручник. (Розділ фінансовий механізм) / С. П. Захарченко // |Електронний ресурс| Режим доступу: www.zsp.in.ua
2. Ковальчук А. Т. Фінансове право України. Стап та перспективи розвитку / А. Т. Ковальчук. К.: Парламентське вид-во, 2007. 488 с.

СІДОР М. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗМІСТ ТА СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТУ»

Функціонування держави, діяльність усіх її інститутів значною мірою залежать від забезпеченості належними фінансовими ресурсами, що зосереджені у бюджетній системі і, перш за все, у державному бюджеті. Основною метою правового регулювання бюджетної сфери є мобілізація грошових коштів до бюджетної системи та ефективне їх використання для суспільних потреб.

За своєю сутністю бюджет є багатоаспектною категорією, що дає можливість розглядати бюджет у декількох аспектах. Так, науковці розглядають бюджет як нормативно-правовий акт, як централізований фонд грошових коштів, як запланований перелік доходів і видатків на відповідний плановий період, як сукупність економічних відносин щодо формування розподілу та використання відповідного централізованого фонду грошових коштів [1, с. 109]. Таким чином, бюджет можна розглядати як документ, що зовнішньо виражений у формі нормативно-правового акту та містить перелік запланованих доходів та видатків, а також, як централізований фонд грошових коштів, що формуються, розподіляються та використовуються шляхом здійснення економічних відносин.

У науковій та навчальній літературі досить часто використовується такий термін, як формування бюджету, при цьому, слід зазначити, що нормативного визначення цього терміну бюджетне законодавство не

містить. Це обумовлює неоднозначність тлумачення цього терміну в контексті його застосування.

Зміст формування бюджету, перш за все, обумовлений розуміння бюджету. Тобто коли мова йде про бюджет як про фінансовий план, що має статус нормативно-правового акту на відповідний період, це один зміст формування бюджету, але, коли мова йде про бюджет як централізований фонд грошових коштів, то зміст формування бюджету інший.

Таким чином в межах формування бюджету можливо виокремити дві складові — це формування бюджету як документу (фінансового плану у формі нормативно-правового акту) та формування бюджету як фонду грошових коштів.

Всі дії щодо бюджету здійснюються в межах бюджетного процесу. Відповідно до положень бюджетного законодавства бюджетний процес складається з чотирьох стадій: 1) складання проекту бюджету, 2) розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет); 3) виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет); 4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього [2, ст. 19].

Формування бюджету як документу передбачає його складання, розгляд та затвердження. Тобто формування бюджету як документу здійснюється в межах перших двох стадій бюджетного процесу: складання проекту бюджету та розгляд проекту та прийняття закону про Державний бюджет України чи рішення про місцевий бюджет. При цьому, проєкт бюджету та проєкт закону чи рішення про бюджет — це різні категорії, так як відображають два його аспекти — економічний та правовий. Формування бюджету як нормативно-правового акту охоплює багато етапів, до того як він буде оприлюднений та набере чинність.

Початком першої стадії бюджетного процесу, а отже й початком формування державного бюджету необхідно вважати початок розробки та затвердження плану заходів Міністерством фінансів України щодо забезпечення складання проекту Державного бюджету України та прогностичних показників державного бюджету, що здійснюється в лютому місяці року, що передує плановому періоду.

Формування бюджет як документу, нормативно-правового акту, фінансового плану закінчується лише тоді, коли закон про Державний бюджет України чи рішення про місцевий бюджет вступить в юридичну силу.

Але, під час складання проекту бюджету важко передбачити усі можливі обставини, а особливо економічні та політичні несприятелі, що безпосередньо впливають на бюджетні показники. В таких випадках до діючого бюджету вносяться відповідні зміни та доповнення. Оскільки у цих випадках бюджет набуває додаткові властивості у формі нових правових категорій та обумовлює настання інших правових та економічних

наслідків, то слід вважати це поверненням до формування бюджету. Тобто внесення змін до діючого бюджету можливо вважати одним з інструментів формування бюджету як нормативно-правового акту.

Що ж стосується формування бюджету як централізованого фонду грошових коштів, то його формування здійснюється шляхом надходження відповідних доходів з певних джерел протягом бюджетного періоду, тобто відбувається виконання бюджету за доходами. Найбільш застосовуваними методами формування бюджету як централізованого фонду грошових коштів є податковий та неподатковий метод мобілізації.

Формування бюджету повинно здійснюватись на принципах, які покладені в основу правового регулювання бюджетного процесу в цілому та окремих його стадій безпосередньо.

Слід зазначити, що в Бюджетному кодексі України закріплені принципи бюджетної системи нашої держави, їх десять, але ці принципи не класифіковано за інститутами бюджетного права. Тобто, в Бюджетному кодексі не знайшли свого відображення не лише безпосередньо принципи формування бюджету безпосередньо, але й принципи здійснення бюджетного процесу в цілому, в межах якого реалізується формування бюджету.

Таким чином, під формуванням бюджету можна розуміти врегульована бюджетним законодавством сукупність дій уповноважених суб'єктів щодо складання, розгляду та затвердження бюджету, а також виконання бюджету за доходами.

Список використаних джерел

1. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник. / Воронова Л. К. – К. : Пресцентр; Моя книга, 2006. – 448 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 59. – Ст. 2047.